

KURJER LITEWSKI

w WILNIE dnia 20 Lutego. V. S. ROKU 1807

S. PETERSBURG VS. d. 8 lutego. W roku przeszłym w 36 Dyecezyach samego tylko wyznania wiary Greko Rossyiskiej, narodziło się dusz płci męskiej 726927, żeńskiej 64209, umarło męzczyzn 425072, kobiet 363361; zatem narodziło się więcej niż umarło dusz płci obojczy 54370; zaś ślubionych było par 287297. Więdy umarłemi znajdował się ieden mający od 45 do 150 lat, 1 od 150 do 155, 4 od 125 do 130, 6 od 120 do 125, 53 od 115 do 120, 26 od 100 do 115, 80 od 105 do 110, 137 od 100 do 105, 1344 od 95 do 100, 1392 od 90 do 95, 4124 od 85 do 90.

Między wielo roślinami ludzom użytecznemi, godzien uwagi jest orzech pływający, Schwimmende Wassernutz, Macre. Saligot, Chataigne d' eau, Trapa natans; rośnie w wodzie przy brzegu rzek, jezior, stawów, kwitnie i mnoży się corocznie z orzechów opadających na dno, które w czarnej skorupie zawierają ziarno smacnem podobne do kasztanu. W południowych i średnich krajach Europy jedzą one iak migdały i kasztany, robią mąkę i krupy, zbierają także i obracają na pokarm w Rossyi, naybardziej w Gubernii Simbirskiej na rzece Sura, naywięcej w okolicach Astrachanu. Ażeby mieszkańce drugich prowincyi Rossyiskich poznali tę roślinę, i użyli na swój pożytek, Minister handlu Graf Rumiańcow oświadczył wolnemu zgromadzeniu Ekonomicznemu, ażeby lubiącym gospodarstwo do rozwiązania dało. Czy można i iak rozmnażać wodne orzechy, i jakie miejsca do tego przyzwoite, w jakiej porze mają być zbierane. Opisac gospodarskie ztąd pożytki, mianowicie czy nie mogą być użyte na krochmal, do manufaktur, i iakich zastępując inne materiały droższe, na wszystko zaś trzeba podać sposob i przykłady zaświadczone przez gospodarzów kilku. Do wygotowania odpowiedzi naznacza się termin 2 letni, którą odesłać trzeba wolnemu towarzystwu Ekonomicznemu w S. Petersburgu przed d. 1 listopada r. 1808. Nadgródą będzie złoty medal od 25. cz. zł. który Minister Graf Rumiańcow już oddał towarzystwu.

Wyznaczeni komendantami półków: Sibirskiego grenadyerów Podpółkownik Relew, Ładożskiego muszkietyerów Podpółkownik Budberg. Oświadczone ukontentowanie naywyższe dystyngwującym się w bitwie pod Gotominem i odpółkownikowi Gurłow, Porucznikowi Komarowskiemu, Kornetom X. Galonowi 1 i 2.

Wywóz wódki zabroniony z portów Bałtyckich, i lądem od Bałtyckiego do morza Czarnego, wywozić potrzebną dla wojsk Rossyiskich które znajdują się za granicą, ten dozwala się bez cła i świadectwem iednak naczelników granicznych; rzecz do skutku ma być przyprowadzona w dniu 10 po odebrany ukazie.

Szlachta Penzeńskiej Gubernii postanowiła w roku terażniejszym i następującym z ożyć sumę 50 t. rubli na założenie szkoły wojenney w Niższym Nowhorodzie. J. J. Mość przyjmując ofiarę ukontentowanie raczył oświadczyć, zalecił oraz, ażeby tey sumy nie zbierano z nowych podatków na poddaństwo nałożonych, lecz z własnego dochodu Szlacheckiego.

LONDYN d. 28 stycznia. Wątpiliśmy dotąd o straceniu osady Buenos Ayres, chociaż od żeglarzów naszych i z nieprzyjacielskich portów o tém kilkakroć donoszono; dziś rzecz stała się pewną. G. Baird kommanderujący w Przygórzu dobrej nadziei sprawca wyprawy niepomyślaney, uwiadomiony o początkowem powodzeniu G. Beresford, wesprzeć go postanowił; i tym końcem wysłał z osady Batawskiej, cokolwiek ieszcze miał żołnierza zbywającego od konieczney potrzeby. Z tym zabrawszy się na statki przewozowe Półkownik Backhouse, wychodzi z Cap pod żagle i zawia na rzekę Plata; z tego zaś miejsca pisze co następuje do Sekretarza stanu Windham.

Przybywszy pod Montevideo, gdzie złączyć się mi kazano z G. Beresford, d. 12 października, smutną wiadomość odbieram, iż wojska Hiszpańskie odzyskały stracone miasto Buenos Ayres ieszcze d. 12 sierpnia. Wódz Angielski chociaż garstkę tylko ludu miał w porównaniu z tłumem nieprzyjaciół, dawał iednak odpor długi i mężny; upadł nakoniec, i z pozostałym żołnierzem w niewolę poszedł. Szczegóły zdarzenia mi niey pomyslnie go nie są mi wiadome. Zostawszy teraz komendantem naywyższym lądowych sił Brytanii W. w Ameryce południowej, umyśliłem spólnie z eskadrą Kapitana Popham obrać wygodne stanowisko, i spokojnie czekać na deyscia posilków z Europy obicanych, ażebyśmy pomstę odnieść mogli, lub nadesłania nowych od rządu rozkazów, abym udał się do innego przedsięwzięcia.

Ten list pisany był d. 13 października w drugim d. 51 donosi Półkownik, że na fregatę siad szty uważał długo i pilnie stanowiska nieprzyjaciół, szanec i batterye Hiszpanów nad brzegiem rzeki Plata, ku obronie miasta Montevideo zgotowane, i osądził że nie jest rzecz nie podobna dokazać co ułożył. Jakoż d. 28 statki składające eskadrę Pophama zbliżywszy się do lądu chciały uciszyć ogień przeciwny; lecz ponieważ wody w rzece było nie wiele, wypadło szukać innego miejsca dostępniejszego. Poszli więc Angliacy do Maldonado; tu stanowisko jest wygodne ludzom i koniom, z którego mogliśmy zacząć i kończyć śmiało przedsięwzięcie, chociaż Backhouse miał tylko z sobą regiment piechoty 47, i 58. D. 29 Półkownik Wasal na ląd wysiadł z 400 ludzmi, i zbliżył się do pomienionego miasta. Było w niem 600 Hiszpanów z

półków regularnych i milicyi krajowej; z 2 działami.

Anglicy nie mając żadnego idą do szturm, pierzcha wkrótce nieprzyjaciel bez odporu, zostawiając w ręku zwycięzców armaty i 50 ięćców. Anglicy z mieli zabitych, 4 ranionych. Wassal nieskończenie wychwala śmiałość i odwagę ludu swojego, który bez wystrzału pod ogniem Hiszpanów ręcznym i armatnym szedł do murów, i przełamał wszystko bagnetem. D. 50 na świtanie Wassal ruszył opanować mając batterye przed uściem portu za ożone; Popham do wyspy Gorretti zasłaniającej Maldonado, która chociaż najlepiej obwarowaną była, poddała się jednak na pierwsze wezwanie. Nazajutrz resztę Angielskiego żołnierza na ląd wysadzono, kraj dostarczył konie pod iadzę i artylleryą potrzebne. Wzięto zatem Maldonado, gdzie dokazywali na bardziey morscy żołnierze pod Półkownikiem Brownwaring i Maiorem Trotter. W mieście i na wyspie znaleziono dział 32, 700 karabinów, 200 par pistoletów, 300 pałaszów, 188 barył prochu, kul, inney ammunicyi bardzo wiele.

Z tego doniesienia pokazuje się naprzód, że Kapitan Popham nie jest zabity iak gloszono, lecz żyje i jest na czele Angielskich eskadr na rzece Plata; przeto wiele sobie obiecywać możemy po doświadczonej meżtwie i przezorności tego wodza, który skoro odbierze posiłek wysłany z portów naszych w październiku, i pozwolenie od rządu przeciwnego dotąd zamiarom jego, nie tylko pomyślić może o pozyskaniu co stracił, ależ o podbiciu wszystkich osad Hiszpańskich nad rzeką Plata, zwłaszcza gdy te żadney odsieczy spodziewać się nie mogą. Powtóre zaspokoiła się troskliwość wielu kupców Angielskich, którzy odezwą tegoz Pophama wzbudzeni, liczne okręta z ładunkiem bogatym wysłali do Buenos Ayres dla handlu zysk wnego. Waleczny Kapitan zapewne w tych strouach krążyć nie przestanie, gdyby mu nawet zabronili Ministrów dzieło kończyć, dopóki wspomiane statki kupieckie zostają w niebezpieczeństwie, ażeby sam uniknął narzekania i nie był zganionym.

Skryte zamiary rządowe, każe lub nie podbić Amerykę południową, to pewna iż G. Achmuty z eskadrą i 2700 żołnierzy lądowych z Falmouth wysłany pośpiesza na rzekę Plata: równym sposobem G. Baird z Przygórka dobrej nadziei posłał ieszcze 2 t. Niema więc niepodobieństwa, żebyśmy Buenos Ayres odzyskać, Montevideo wziąć łatwo nie mogli przy takiej sile, do której przyłączyć się miał Admirał Stirling z kilku okrętami. Tymczasem bolesna jest strata osady pomienionej. Beresford i Popham nie spodziewając się podobno być napadnionemi, albo sposobności nie mając przesłania wziętej zdobyczy do portów oyczystych, zatrzymali w mieście pieniądze i towary Hiszpańskie szacowane więcey 3 millionów piastrow, co wszystko odzyskał nieprzyjaciel, i zapewne w głąb kraju zanieść potrafi, bojąc się powtórnej kłęski. Cokolwiek nastąpi, to przynajmniey niewątpliwa, że Popham i Backhouse mogą czekać spokojnie nadejścia posiłków spodziewanych z Europy i Afryki, będąc panami portu Maldonado bardzo wygodnego, który wejście otwiera na rzekę Plata i zamyka.

Rzecz o zniesienie handlu Murzyńskiego dawno jest ukończona staraniem naybardziey Foxa; kupcy jednak miasta Liverpool i kilku innych widząc ginące zyski swoje, podali przez przyiaznych Reprezentantów prozbę Parlamentowi, w której obszernie dowodzą, iż nie tylko prywatny interes wielu obywatelów Angiel-

skich cierpieć będzie, ieśli kupowanie Afrykańskich niewolników zabronione im zostanie, ależ skarbowy i publiczny całego kraiu; mianowicie przez upadek wysp cukrowych, które nie mając robotnika, potrzebnego, nie odnawiając ubyłych Murzynów, przestaną naprzód wydawać kawę, cukier, bawełnę, indych, tabakę, inne produkta Antylskie w ilości równey z dzisieyszą; potém odmieniają się w pustynie, a kolonistowie dziś bogaci i zamożni w lud ubogi, który mając przyczynę narzekania na ustawy Parlamentowe, mieć będzie pobudkę sprawiedliwą żądać pomocy i wsparcia z uciążliwością dla skarbu publicznego i ziomków tylo innemi podatkami obciążonych. Niektórzy rozumieją, że Parlament może i powinien iest umiarkować dawnieyszą uchwałę tym sposobem, ażeby kupcom Angielskim godziło się, ieżeli nie na handel i przedawanie postronnym, przynajmniey na wasną i konieczną wysp naszych potrzebę, corok z Afryki sprowadzać pewną Murzynów liczbę.

Gdy RPa stanów Ameryki ziednoczoney zyskiwała udzielnosc r. 1783 na Paryskim traktacie, znalazła się w prowincjach ogłoszonych niepodlegiemie wielu mieszkańców, którzy wiarę raz Królowi Brytaunii; W. poprzysiężoną przenosząc nad wszelkie zyski i względy, woleli obrać wygnanie z oyczystych progów, niżeli poddać się nowemu prawu, tém bardziey gdy Kongres nie chciał im dozwolić, ażeby pośród Republikantów Royalistowie zostawali. Jerzy 3 nadgradzając temu ludowi stateczne do rządu i osoby swoiey przywiązanie i wierność, wyznaczył dla niego naywygodnieysze osady w prowincjach Canadyjskich. Parlament zaś pensją; tę skarb wypłaca świątobliwie podziśdzień, niedawno izba niższa 140 t. FS. przeznaczyła na ten koniec, gdy roztrząsała proie t sobie podany względem opatrzenia fuuduszu na wydatki publiczne w roku teraznieyszym, Jakie summy dano na wojsko, flotę, interessa domowe i zagraniczne, nie ma ieszcze wiadomości.

O śmierci sławnego wędrownika Mungo Park nie mamy dziś żadney wątpliwości; poległ okrutnie zamordowany w mieście Afrykańskiem Sego.

Admiralicya rozkazała stare i do wojenney potrzeby mniej zdadne okręta liniowe Sanspareil od 84 armat, Vanguard, Leviathan, Alfred, Goliath rozbroić, i na przewozowe przerobić.

Rząd nasz wielką teraz ostrożność zachowuje w dawaniu pasportów osobom przeieżdżającym z Anglii do Szkocyi lub Irlandyi, i przeciwnie, iak czyniliśmy r. 1795 podczas rozruchów buntowniczych; przyczyna tego postępku iest, iż od niejakiego czasu dostrzeżono, że wiele osob do Irlandyi naybardziey udawać się zaczęło.

Kilku Francuzkich korsarzów spółną żeglugę przedsięwziwszy okolo brzegów Angielskich, śmieli wylądować na wyspach Orkney, i zabrali wiele bydła, zboża, statków rozmaitych. Nie dość mając na tém nieprzyjaciel, odesławszy zdobycz w drugie strony, wyciągnął na ląd armaty, i twierdze sypać zaczął. Uwiadomiona Admiralicya wysłać kazała w te strony znaczną potęgę morską i lądową.

Wiadomości od Admirała Cochrane z Barbados donoszą, że Generał Kapitan Martiniki Villaret Joyeuse spodziewa się wkrótce w portach swoich oglądać Admirała Lallemant, który z Rochefort ma przyprrowadzić liczną eskadrę i 5 t. żołnierza lądowego, ten ma być użyty, ieśli nie na podbicie Augielskich osad, przy-

najmniej na zmocnienie Francuzkich i Hiszpańskich.

Traktat ugodliwy między Brytanią W. i Amerykańskimi stanami niewątpliwie jest podpisany. Posłowie RPtey wysłali Sekretarza swojego do Washington po ratyfikacyą od Prezydenta i Kongressu, słysząc że przez tę umowę nie tylko zniesione są wszelkie przyczyny niechęci wzajemney, i jakie dotąd być mogły, ale też zapobieżono na przyszłość nieporozumieniu obu stronom szkodliwemu.

WASHINGTON d. 5 grudnia. D. 2 Prezydent Amerykański Jefferson przesłał Kongressowi zgromadzonemu pismo w którym donosi, że zatargi z Anglią nie są uspokojone, i że nie zmierza nad zgonem niewczesnym Foxa; czyni jednak nadzieję, iż mężowie do negocyacji wybrani przez Ministra nieśmiertelnego Holland i Auckland, bez wątpienia dzie o zbawienie i myśl przyjaciela zmarłego przyprowadzą do skutku. Z Hiszpanią rzecz była o wiosnę tylko jedną nad rzeką Misissipi, do której obie strony prawo rościły. Mieszkańcy prowincyi południowych rozumiejąc, że do Louisiany należeć powinna, nmyśliłi przedsięwziąć zbroyną wyprawę co się im nie godziło bez woli i uchwały całego narodu, ludziom prywatnym przeciw Monarsze z RPtą zprzymerzonemu. Na morzu śródziemnym Afrykańscy rozbojnicy żyją z nami w pokoju, Tunis wyiowski; mamy w tej stronie eskadrę ku obronie statków kupieckich, która żebyś uteczniejszą była i nieprzyjaciel skłonił się do ugody, liczbę zbroynych okrętów trzeba powiększyć.

Donosi Jefferson o wyprawach za rozkazem jego, przedsięwziętych na rzece Missouri Czerwoney Misissipi, których celem było poznanie kraju dotąd niewiadomego, zprzyjaznienie się z narodami dzikimi, otwarcie handlu nowego, zabezpieczenie prowincyi zachodnich RPtey od napaści co wszystko stało się pomyslnie. Rodowici Amerykanie znają dziś szczepienie ospy krowiej, rolnictwo, chowanie bydła; ci ludzie mieli dotąd Europejczyków za nieprzyjaciół swojego plemienia; na przyszłość dobroczyńcami swemi nazywać będą. Skarb Amerykański jest w kwitnym stanie. Dochody w roku 1806 wydatek przewyższyły tak dalece, iż RPta wypłacić mogła Francuzo 2 miliony 700 t. piastrow z summy umówionej za odstąpienie Louisiany, nadto jeszcze innych długów 5 milionów dollarów. Mówił jeszcze Jefferson o przyzwyczajności i potrzebie ufundowania Instytutu narodowego, któryby wielu prywatnym już założonym pomagał w rozrzewieniu oświecenia. Przy końcu odezwy wspomina jeszcze, iak wiele tracą narody przez śmierć Foxa; lecz zrobiwszy uwagę, iż wielcy ludzie nawet po śmierci nie przestają być pożytecznymi, i oświadczywszy wysoki szacunek dla Ministrów nad ugodą pracujących, radził, ażeby prawo zabraniające wprowadzenia towarów Angielskich do Ameryki od d. 15 listopada, zostało jeszcze zawieszony do niejakiego czasu, gdy przyjdzie z Londynu wiadomość pożądana o pomyslnym skutku negocyacji.

Armia Murzyńska w s. Domingo d. 21 października prozbę podała Generałowi Henrykowi Christophe, oświadczyając powszechne życzenie ludu Czarnego, ażeby ten wodz dla utrzymania konstytucyi i narodowej udzielnosci przyoił władzę najwyższą, a pokoy, porządek, sprawiedliwość, własność utrzymał i zachował. Drugą odezwy wydano do ludu, w której oczerniona jest pamięć zmarłego Dessalines; był ten człowiek, mówią, tyranem krwi luzkiej i bo-

gactw nie sytym; niedawno jeszcze kazał zamordować boga jego kupca Angielskiego Thuat, i wszystko po nim zagarnął, Skarb publiczny corocznie płacić musiał po 20 t. piastrow na każdą z 20 kobiet przy nim będących. Nakoniec oświadczone, że konstytucya, którą Dessalines napisał, jest zła, okrutnych ustaw pełna, zatem odrzuconą być powinna. Odtąd że nierz odbierać ma regularnie żołądek pokarm, odziedzie; gospodarze i rolnicy o własność nabytą w pocie czoła lękać się już nie mają. Cały naród w tym jest iednomysłny, ażeby G. Christophe był tymczasowym rządcą państwa Hayti z władzą zupełną temu dostojństwu przyzwoitą, dopóki nowa konstytucya napisana, potwierdzona, i przyięta nie będzie.

MAMRID d. 14 stycznia. R. 1247 Królowie nasi postanowili urząd W. Admirala Castylii, do którego w czasie późniejszym przywiązano dochód roczny 2 milionów piastrow, zwłaszcza gdy po odkryciu Ameryki Hiszpania panowanie swoje rozszerzyła w nowym świecie. Pierwszą i najbogatszą dostojność w narodzie piastował między innymi Don Juan syn naturalny Karola 5 Cesarza w 16 wieku pamiętny zwycięstwem odniesionem w Lepanto nad flotą Turecką, w 17 zaś wieku drugi Don Juan syn naturalny Filippa 4; z których pierwszy i drugi był oraz Generalissimus wojsk lądowych Monarchii Hiszpańskiej. Karol 4 dziś panujący odnawiając dawne przykłady swoich przodków, i chcąc nagrodzić zasługę X. Pokoju z domem Burbońskim zpokrewnionego, dziś wynosił go na stopień W. Admirala Castylii, powierzając onemu nie tylko władzę najwyższą lądowej potęgi, ale też sił morskich, i opiekę handlu Judyjskiego.

W reskrypcie na ten koniec wydanym oświadczył Monarcha, że to połączenie kommandy wojsk morskich i lądowych uznaje potrzebnem koniecznem na obronę Hiszpanii i osad iey w drugich częściach świata, na odparcie nieprzyjaciół groźnych, odzyskanie szkód niesionych, zadanie klęsk wzajemnych; ażeby projekta umówione z Francją względem dalszego prowadzenia wojny, dzielniey i skuteczniej mogły być wykonane; do czego przyłoży się sekret i wola iedyna, której nikt z podomendnych oprzeć się nie może. W tymże reskrypcie, który po całym Królestwie natychmiast rozesłano, wyraził Karol 4, że X. Pokoju ma być pełnomocnym Reprezentantem jego; rozkazy Xiążęcia od wszystkich Hiszpanów wojskowych na lądzie i morzu wykonane być mają wiernie, prędko, pilnie, iak gdyby od Króla samego pochodziły. Xiąże Pokoju ma tytuł Aletesse Serenissime. Brat jego GL. Godoy otrzymał dostojną rangę Kapitana gwardyi Hiszpańskiej wakującą po śmierci nie dawno zasłedy Xiążęcia d' Ossuna, Granda i Klassy.

Lat 2 miała szczęśliwie, iak ustala w Cadix, Malaga, Carthagenie, Alicante żółta gorączka, nie pokazując się w prowincyach południowej Hiszpanii; co większa nic o niej nie gloszą pisma z Ameryki północney, a jeżeli jest na wyspach cukrowych Angielskich, nie czyni przynajmniej szkody iak przedtem. Lekarz Amerykanin w New Yorck Edward Muller w dziele nowo wydanem dowodzi, że ta choroba znaną dobrze była sławnemu w starożytności Hypocratesowi, który o niej rozumiał, że z wysp Balearskich, dziś Minorki i Maiorki, przeszła do krajów i wysp Greckich.

Flotta Hiszpańsko Francuzka pomnaża się w Cadix codziennie; mógłby dawno wyruszyć na morze komendant najwyższy Admirał Rosilly, lecz ludu nie doświadczonemu nie chce w boju prowadzić z nieprzyjacielem strasznym dopóki nie zatrze się cokolwiek pamięć przegranej w Trafalgar; ćwiczy więc lud swój tymczasem; i spokojnie czeka, aż Lord Collingwood odda się w drugą stronę, albowiem flotta jego naważnością będzie skotatana. Ażeby zaś zprzymierzeńcy byli zawsze gotowi korzystać z pogodnej chwili do wyjścia pod żagle, wojsko lądowe na obronę osad Amerykańskich przeznaczone trzymają statecznie na okrętach.

W porcie Cadix znajduje się maytek Owedo, który w roku przeszłym po bitwie przegranej w Trafalgar sam szczęśliwie na ląd wyszedłszy; ratował wnet blisko 20 tonących Francuzów i Hiszpanów. Król za wstawieniem się X. Pokoju wyniósł tego człowieka na stopień Officyera fregaty, i znaczną summą obdarzył. Gdy wstępował raz pierwszy na fregatę dla zaczęcia nowej służby, inni Officyerowie cfiarowali iemu kosztowny mundur; Owedo z swojej strony rozdał 3 t. realów między 8 maytków, którzy iemu dopomogli ratować ginących.

Donieśliśmy dawniej, że Ociec S. pozwoli przez Breve Królowi Katolickiemu przedać część pewną funduszów duchownych w Hiszpanii na zastąpienie skarbowego niedostatku w teraźniejszej wojnie; w początku rzecz szła o oporem, teraz znaleźli się kupcy, rzecz idzie pomyślnie. Lecz to zrobić jest skąpe, i dostarczy nie wiele zwłaszcza gdy przedłuży się wojna z Anglikami. Trzeba koniecznie sprowadzać skarby w osadach Amerykańskich leżące, których w Peru i Mexico przez lat 2 ostatnich zebrało się pewnie blisko 80 millionów piastrow. nieruszanych przez boiaźń ażeby zabrane na okręta i posłane do Europy w zdobywcz Anglikom nie poszły. Co gdy nastąpi, wten czas możemy spodziewać się podniesienia papierów koronnych, które teraz upadają coraz bardziej, tak wielki jest w całym kraju gotowizny niedostatek.

LISSBONA d. 10 stycznia. Portugallia dotąd używa szczęśliwie praw i swobod Mocarstwu obojętnemu służących; co chociaż kosztuje drogo, i Regent X. Brezylji opłacać się jeszcze musi Francuzom, iednakże znośniejsza jest ta przykrość obywatelom, niż gdyby wojenne klęski na kraj spaść miały. Admirał Collingwood z flotą Angielską nieco zmocnioną posiłkiem z Anglii odebrany, ciągle krąży pod Cadix, nie pozwalając łączyć się okrętom w porcie zamkniętym z drugimi które uzbroił nieprzyjaciel w Carthagenie. Wódz ten od 15 miesięcy nie zawinął nigdzie; żywność potrzebną dostaje w Portugallii, Marokańskim państwie, z Anglii; iak tylko okręt jest nadpsuty, powraca do oyczyzny, którego miejsce zastępuje nowy.

MUNCHEN d. 4 lutego. W dobytej niedawno twierdzy Szląskiej Brieg znajdowało się na załodze 1400 Pruskich żołnierzy z 3 Generałami; miasto przez bombardowanie 5 dniowe mało straciło; więcej bez porównania Wrocław, gdzie nie tylko przedmieścia zostały zniszczone częścią przez samego komendanta G. Thiele. ażeby dobywających nie zastanawiały, częścią w szturmie przez G. Vandamme, ale też w mieście samém okropna jest postać wielu domów zburzonych; mieszczan poległo więcej 200. Bawarscy Generałowie Deroy i Wrede po skończonem oblężeniu przemieśli się pod Cosel. To miasto od r. 1742 zna-

cznie utwierdził Fryderyk W. dobyli szturmem Austriacy r. 1745; oddane Prussakom, podczas wojny 7 letniej wytrzymało 2 inne oblężenia r. 1758 i 1760; drugie przez sławnego Feld Marszałka Laudona przedsięwzięte mieć mogło skutek pomyślniejszy gdyby Król Henryk wcześniej nie przyprowadził odsieczy.

W Niemczech południowych Xiążęta do związku Reńskiego wchodzą y czynią wielorakie urządzenia względem dzierżaw nowo nabytych, iinni robią zamiany. Tak uczynił między innymi dom Badeński i Hesse Darmstadzki, ustępując sobie nawzajem nie które miejsca przyległe i umarzając wzajemne pretensye. COPPENHAGA d. 26 stycznia. Lord Hutchinson wylądował szczęśliwie pod Gdańskiem; Korweta Angielska która go zawiozła, powracając do nas osiadła na piasku pod wyspą Bornholm, i z trudnością jest wyratowana. Powiadał Kapitan, że Russacy dawno gotujący się do oblężenia od 3 tygodni przedmieścia rozbierać przestali. W cieśninie Sund nie wzięliśmy dotąd zbrojnych eskadr narodu Angielskiego, chociaż ich przyście było kilkakroć zwiastowane. Rząd nasz zachowuje ścisłą obojętność. Monarcha Szwedzki trwa statecznie w obranem przymierzu jest wiadomość, iż Mortier po długim oczekiwaniu dywizją wojsk Francuzkich wprowadził do Pomeranii Szwedzkiej.

KROLEWIEC d. 1 lutego. D. 25 stycznia. Porucznik Pruski Ledebur uderzył na główną kwaterę wojsk Hesse Darmstadzkich w Białochowie o milę od Grudziądza. Ciemność nocna, i pochodzące z niej zamieszanie w drugim zdarzeniu pomyślnie dla atakujących, tu nie sprzyja y naszym; albowiem znaleźli nieprzyjaciół liczniejszych, pod bronią stojących którzy mieli już rużać. Jednak dzieło skończyliśmy nie bez korzyści biorąc w niewolę 14 ludzi, między którymi znajduje się X. Witgenstein, i Półkownik Francuzki, i Porucznik; zwyciężce zdobyli niem mało piętnych koni; z Pruskiej strony nie było zabitych aniż ranionych. Ledebur wychwala mężstwo i ochotę żołnierzy gwardyjskich, którzy się znajdowali w tej potrzebie. Kupiec miasta naszego Pienkonia złożył w ręku G.L. Buchel tysiąc złotych, obywatelską ofiarę na utrzymanie korpusu ochotników; wielu tej podobnych ofiar nie wyliczamy.

LEYDEN d. 29 stycznia. Zdarzył przypadek szczęśliwy, że gdy całe miasto nasze srogą klęską poniosło, manufaktury sukienne i inne w niem kwitujące zostały prawie nietknięte. O czem donosząc Magistrat krajowym i zagranicznym urecza, że każdego z nich komis po dawnemu będzie uskuteczniiony.

WIEDEN d. 11 lutego. Baronowie Soborsin, Collalto, Wratislaw, Gilleis, Daun, Heissensten, Ehrenburg zostali Szambellanami Cesarzkimi. Pragski obywatel Konneman bez żadnego zysku opiekował się, losem więcej 300 sierot opuszczonych; w nadgodę otrzymał od Monarchy złoty medal honorowy.

W roku przeszłym narodziło się w Morawii ogółem dzieci płci obojczy 59773, umarło osob 45588. W Szląsku Arstryackim narodzonych liczone 14236, zmarłych 11271.

Na morzu Adryatyckim, iak donoszą z Triestu, żegluga coraz się zmniejsza; Turcy nie zawiają do portu; wiele iednak towarów wschodnich przyszło pod flagą naszą, która statecznie jest poważana.